№ 24 თებერვალი 1, კვირა 1887 თებერვალი 1, კვირა № 24

ივერია

გაზეთი ღირს

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12 . .	10 —	6 . .	6 —
11 . .	9 50	5 . .	5 50
10 . .	8 75	4 . .	4 75
9 . .	8 —	3 . .	3 50
8 . .	7 25	2 . .	2 75
7 . .	6 50	1 . .	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური.

გაზეთის დასაკვეთად და ყოველგვარ განცხადებათა დასაბეჭდად უნდა მიჰმართონ: თვითონ რედაქციას, ახალ-ბებუთოვის ქუჩაზედ, სახლი № 9, ბ. ხიდდეკელის სავაზეთოს, გოლოვინის პროსპექტი, ცენტრალურსა და გრიქუროვის წიგნების მაღაზიებს.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპ.

1877—1887 წელიწადი — საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი — 1877—1887 წელიწადი

დღესასწაულის გამო, შემდეგი ნომერი გამოვა ოთხშაბათს, 4 თებერვალს.

დღეს, 1-ლ თებერვალს

„კრუჟოკის“ დარბაზში

გამართული იქნება

ბალი

დრამატიულის საზოგადოების სასარგებლოდ.

ბილეთის ფასი 3 მანეთია.

ქალებისათვის გულ-ამოჭრილი კაბები სავალდებულო არ არის.

ბალი დაიწყება „პოლონეზით“ 9½ საათზე. (4—4)

ქართული თეატრი

ოთხშაბათს, 4 თებერვალს,

ქ. გაბუნია-ცაგარლის ბენეფისი.

ბანკის (არწრუნისეულ) თეატრში ქართულის დრამატიულის საზოგადოების დასისაგან წარმოდგენილი იქნება:

დაქცეული ოჯახი

კომედ. 3 მოქმედ., გ. სუნდუკიანცისა.

ბ-ნი აწყურელი წაიკითხავს

სცენებს

დ. მაჩხანელის თხზულებიდამ: „ძმური სიტყვა“.

მოთამაშენი: ქქ. გაბუნია-ცაგარლისა, საფ.-აბაშიძისა, ლეონიძისა, მელიქოვისა; ბბ. აბაშიძე, აწყურელი, ცაგარელი, ტყვიაველი და სხვ.

დასაწყისი 7½ საათზე

ტფილისი, 31 იანვარი

ევროპის დიპლომატიამ, დაღალულმა და მოქანცულმა ბოლგარიის ტყუილ-უბრალოდ გაჭიანურებულ საქმისაგან და ელდა ცემულმა საფრანგეთის და გერმანიის ერთმანეთზედ ამრეზილობისაგან, დღეს პირი იბრუნა იტალიისაკენ. აბისინელთა გამარჯვება იტალიელებზედ მასსოვაში ახალ საცოხნელ საგნად შეექმნათ. თუმცა ეს ამბავი თვალად უმნიშვნელოა, მაგრამ დიპლომატია რაღაც კავშირსა ჰხედავს ამ ამბავისა და სახელმწიფოთა ერთმანეთში ხელ-ახლად გაწყობის შორის. დეპრეტისის სამინისტროში საგარეო საქმეთა მინისტრობა ეჭირა რობილანს, კაცსა მეტად დაახლოვებულს ავსტრიის დიდ-კაცობასთან და სხვაფრივადაც დიდს მომხრეს ავსტრიისას. ამ რობილანს აბრალებენ, რომ იტალია ბოლოთრიასავით აეთრია ამ ბოლოს ჟამს თავის ძველს მტერს ავსტრიასა ავსტრიისა და ინგლისის პოლიტიკას გუდად გამოება და დააშორა საფრანგეთსა. რადიკალთა დასი იტალიისა მეტად სწუნობდა ამ პოლიტიკასა და როცა კი შემთხვევა ეძლევოდა, არა ჰზოგავდა სამინისტროს დეპრეტისისას გასაკიცხავად. ეხლა, როცა მასსოვიდამ მოსულმა ამბავმა მოიდნო დეპრეტისის სამინისტრო და დეპრეტისი თავისის რობილანით გადადგა სამსახურიდამ, დიპლომატიას საბუთი მიეცა იმედი იქონიოს, რომ პოლიტიკა იტალიისა ევროპის საქმეებში ფერს იცვლის და ამ ცვლილებას სხვა ახალი განწყობილება მოჰყვება დიდთა სახელმწიფოთა შორის, ესე იგი, ეხლა სახელმწიფონი სხვა რიგად დაეწყობიან ერთმანეთშიო. ამ საბუთს, რასაკვირველია, თავისი სიმართლე აქვს, რადგანაც დეპრეტისისაგან დაცლილს მოედანს სამინისტროისას დაიჭერს რადიკალთა დასი, რომელსაც გული უფრო საფრანგეთისაკენ მიუწევს, ვიდრე სხვა ვისმესაკენ, — და ავსტრიასა და ინგლისსა, იტალიაზედ დაიმედებულთ, ფრთა აეკვეცებათ.

თუმცა შორეული ამბავია, მაგრამ მეტი არა გვგონია, ჩვენს მკითხველებს მოკლედ მაინც ვაუწყოთ რა არის მასსოვა, რად დაიჭირა იგი იტალიამ, რად გამოიდვა თავი აბისინიამ იტალიელების საპირისპიროდ და თვით აბისინია რა ქვეყანაა.

აბესინია, აბისინია, ანუ ჰაბეში ძველს დროში ცნობილია ეფიოპიად. იგი მდებარეობს აფრიკის აღმოსავლეთის მხარეს, მეწამულის ზღვის პირას. უჭირავს 16,000 ოთხ-კუთხი მილი და ხუთი მილიონი მკვიდრი ჰყავს. იგინი ქრისტიანები არიან მართლ-მადიდებელნი, ებრაელთა და მაჰმადიანთა რჯულისანიც არიან ზოგან. სატახტო ქალაქს აბისინიისას გონდარი ჰქვიან. მეთვრამეტე საუკუნემდე აბისინია ერთს დიდს სახელმწიფოს შეადგენდა ერთის მეფის*) ბძანების ქვეშ. მას მერმედ მთლიანობა სახელმწიფოსი დაიბზარა და დაიყო ცალკ-ცალკე სამეფოებად და სამთავროებად. ამათ შორის სხვებზედ უფრო ძლიერი იყო ჩრდილო-აღმოსავლეთისაკენ სამეფო ტიგრე; ამგარა, რომელსაც გონდარი ეჭირა, ტაკაცეს მდინარედგან დასავლეთისაკენ და სამხრეთით შოა. ამ უკანასკნელ დროთა განმავალობაში გონდარის ბძანებელმა სახელად ყაზიმ დაიპყრო მომეტებული ნაწილი აბისინიისა, 1855 წელს დაამარცხა მეფე ტიგრესი და აბისინიის ტახტზედ ავიდა მეფედ და სახელად თეოდორე დაირქვა. ამ თეოდორეს ძლევა-მოსილობას გადურჩა მხოლოდ სამეფო შოა, რომელიც დღესაც დამოუკიდებელი სამეფოა და რომელმაც ყურადღება მიიქცია ამ ბოლოს ხანებში, როცა იტალიელებს და აბისინელებს შუღლი ჩამოუვარდათ. ამ შოაში დღეს მეფედ მენელიკია. მენელიკი დაიბადა 1818 წ. და გამეფდა 1841 წელსა. მენელიკს თავისი შთამომავლობა გამოჰყავს მეფე სოლომონისა და დედოფალ სავასაგან. ეს კი ნამდვილად ცნობილია, რომ როცა წმინდა ფრუმენტიმ შეიტანა ქრისტიანობა აბისინიაში, წინაპარნი მენელიკისა უკვე მეფობდნენ შოას. როცა მერე მეთექვსმეტე საუკუნეში აბისინიაში გამეფებულმა გვარეულობამ მიიღო კათოლიკეთა სარწმუნოება, მაშინ შოას მეფეც იაკობი კათოლიკედ მოინათლა. მას შემდეგ იეზუიტებსა და აბისინიის მეფეს ჩხუბი მოუვიდათ და აბისინის მეფემ უარ-ჰყო კათოლიკეთა სარწმუნოება. ამის მაგალითსვე მიჰყვა შოას სამეფო გვარეულობა,—ცა. თვითონ მენელიკი კი, ეხლან-

---

*) მეფეს იმათებურად ნეგუსი ჰქვიან.

ფელეტონი

ძმური სიტყვა

(შემდეგი*)

VII

უგვანის ბუნებისაგან
ქმნა ნურა გიკვირს ნურასი.

ასე, ჩემო ძმებო, კაი ჰკვა მოვიხმარეთ, რო დავისვენეთ. თქვენმა სმენამ და ჩემმა ენამ ფერდი ამოიღეს და ეხლა უფრო გულიანად მოექცევიან ერთმანეთს. არ ვიცი კი, საიდამ დავიწყო, მაგრამ საიდამაც უნდა დავიწყო, ჩემი თქმა მაინც ერთი თქმა იქნება; თუმცა კი სხვა-და-სხვა სახისა გახლდებათ, მაგრამ გულში კი ყველას ერთი ფიქრი ედება: მე მინდა, ჩემის შეძლებისადა გვარად, გამოგითეთროთ ის, რომ, რაც კი რამ ღმერთს გაუჩენია, ყველაში სწავლა-ცოდნაა საჭირო და, თუ ადამიანს ცოდნა არა აქვს, ათასი მდიდარიც იყოს, მაინც ის უბედური ადამიანია; იმისთვის რომ უცოდინარობა სიაჯამეა და სიაჯამეში ას წლიწადს ცხოვრებას ერთის თვის გონიერული სიცოცხლე სჯობია.

ღმერთმა შემარცხვინოს, თქვენი დაუტირებელი მოვკვდე და მოვალე ვიყო ქრისტეს სამართალში, თუ მე ყველასათვის კეთილი არ მინდოდეს, მაგრამ როცა კაცი სისწორეს ამბობს, ზოგიერთს წინ-დაუხედავს მტრობა ჰგონია. თორემ რა ვიცი ე ოხერი, ჭიპი თქვენთან მომიჭრია და თქვენი ძმა ვარ და იგრე ღმერთი გამიწყრება, რომ ორი სიტყვა ვსთქვა და ისიც ნამდვილი და სამართლიანი არ იყოს?!

აი აქედამ დავიწყობ და მოიხსენეთ. ეს თქვენც იცით, მეც ვიცი და სხვამაც, რომ მურდალი ადამიანი არ დაილევა იქ, სადაც უფრო ადვილად გაიყვანს თავის ეირ-ეშმაკობას. ტყუილად კი არ უთქვამს ამის მთქმელს: „ყველა დაბალ ღობეზე გადადისო“. ჯერ სატკივარიც კი უწინ უცოდინარ ხალხს ესტუმრება ხოლმე. თორემ იკითხეთ, თუ ჩემი არა გჯერათ, ხოლერობის დროსა და იგრეც, ვის უფრო მიარბენინებს სიკვდილი. მართლაცა და ცოდნაში გამოუცდელი ადამიანი სხვის ლუკმაა. ერთმა სწავლულმა ბძანა, რომ „უსწავლელი ხალხიც ცხვრის ფარასა ჰგავსო, საითაც უნდათ, იქით გაირეკავენ და, მოეზდებათ თუ არა მატყლი, დუქარდიც მზად არიო“¹).

ზვერი მუქთა-ყლაპიები დაძვრებიან ძროხა-ხალხში და იმათის კრიჭის შეკვრაშიაც კი ცოდნაა საჭირო. სწორედ რო მზა-ჭამია ბუზებსა ჰგვანან იმათთანა კაცუნები. ბუზებმა კარგა იციან, რომ თაფლი კარგი კაკაა, მაგრამ ესეც იციან, გეჯაში რა ყმაწვილებიცა სხედან და სიკვდილს ირჩევენ და იქ კი არ შებძანდებიან. მაგრამ აბა ახლა ჰნახეთ პირ-ღია დაგდებულ ღოში რას ჩადიან ეირ-ეშმაკა ბუზები: იგრე უფიქრელად ჩაწვებიან ხოლმე შიგ, იტყვი დასიცხული კამეჩები ჩაყრილან ოღეშიო.

ვის არ გინახავთ, ზოგიერთი მედუქნე, რომ იალბუზის ბუღასავით გაუსქელებია ი კისერი მეტის ჯდომისაგან? ან კიდევ იმის ამხანაგი, დიდკაცურად რომ ბოლთასა სცემს და მოპიტნულის ბურნუთითაც რომ ქვიფს აწევინებს თავის ინდაურივით ჩამოშვებულ ცხვირს. ცუდაობისაგან დაძაბუნებული ვაჭარი ხომ ისე დაიბზეკავს ხოლმე ულვაშებს — ბუზი აეგება. მერე იცით, საიდამა ცხოვრობენ ეს ბატონები ესე ალია-ბეგივით? სამ გროშიანს რვა გროშად ჰყიდიან და აი იქიდამ, ბატონებო. ნათქვამია: «ზღვა კოვზით დაილევაო». ჩვენ კაცსაც ეს ემართება: ეს ესაო, ეს ისაო, გამოიფხიკა ქისაო.

მართალია, ნათლობა, გადასახადი, დღეობა, ქორწილი და ქელეხი აუცილებელი ვალია ადამიანისათვის, მაგრამ ამეებს ვინ-ღა აჯერებს ჩვენ ხალხს: დღეს ვილაცა გაქნილები ჰგლეჯავენ ძალი-ძალად ნაპირნახულევს, ხვალ ალია ატყუებს, ზეგ მუსია, ახლა მეტყევე და იმისი ავან-ჩავნები სცინცლავენ, მერე ეს კლესა ექიმიო, ეს მკითხავიო, ეს მწერალიო, ეს „ადვაკანტიო“, ეს დალალიო, ეს ნათლიაო, ეს დობილიო, ეს ძმობილიო და გაწყალდა ქირნახულიო. ასე რომ ბოლოს თითონაც აღარ იციან, საით დაეღუპათ ისე მალე მთელის წლის სამყოფი სარჩო. სახლში რომ ავადმყოფი უწევთ, წამლის ილაჯსაც კი ვერსაით გამხდარან. რა ქნან, ჩარა რო გაუწყდებათ, ახში ისევ ფულის პატრონს უნდა ჩაუვარდნენ კლანჭებში და მერე იმ ყელეფიამ თითონ იცის, როგორც ანისიავებს.

მამაშვილობას, ნუ შემრისხავთ მოგონებისათვის. რა ექნა სიტყვამ მოიტანა და თუ ესაც არ მოგახსენეთ, გული არ გამიძლებს. სწორედ კი აღარ მახსოვს, როდის გახლდათ და ეს კი ვიცი რო მე მაშინ ისევ პატარა, ცრუ-პენტელა, ცერცეტი ბიჭი ვიყავ. იმ ჩემ პატარა ბიჭობაში იგრე მიყვარდა მარტოს ღამე-კუკუმეთში სირბილი, რო ტოლ-ამხანაგები ალმაიას მეძახდნენ მეტ-სახელად.

ერთ ვახშმობისას დედას გამოვეპარე სახლიდამ, მოვაჯექ ჯოხსა და მოვკურცხლე ჩვენის სოფლის დუქნებისაკენ. სირბილით რო გული ევსრულე, ვნახოთ, ერთის დუქნის დარაბების ჭუჭუტანებიდამ სინათლე გამოდის, თქვენ ხართ ჩემი ბატონი, და თანაც ერთი იგეთი ზეთის ფლავის სუნი მომდის იქიდამ, რო მართლაც კარგი. ფლავის სუნმა ფირტვი-პარია კატასავით მიმიტყუა ჩუმ-ჩუმად დარაბებთან და აი რა ვნახე, როცა შავიჭყიტე დუქანში: ფლავით თავმობმულ ტაბკურას ორი ახალ-გაზდა ვაჭარი მარცხნივ შემოსჯდომოდა, ლიპიანი სარქისა-კი მარჯვნივ დადებულიყო რუმბივით და ქშენით ჯიჯგნიდა: „ჯერ თქვენა თქვით მეთქი, რალა, ვა! მინამ მეც ქეიფზე მოვალო“. ეს რო გავიგე, უფრო კურდღელივით გავინაბე: გიშველათ ღმერთმა, ეს კაი ფლავის სუნი, ეს არაკების თქმაცა სწადიანთ და ამაზე კაი ალაგს სადღა წავალ-მეთქი. ზვერვისათვის კი უკაცრაოდ, თქვენი კვნესა მე, რა გაეწყობოდა, მე მაშინ ისევ ჰკვა-დაბნეული ბალღი ვიყავ და ბალღმა ნამუსისა არა იცის-რა.

— სმენა იყოს, სმენაო! წამოიძახა ახლად ულვაშ-აშლილმა ვაჭარმა და დაიწყო: ეეე, სხვა თოხუმი ვარ, ვინც არ მიცნობს. შარშან... ჰო, შარშან ის კიწი-პიწი საწერიმალო რომ არა მქონდა, კარგა ხანი ვიფიქრე ჩემ ჰკვაში და ვთქვი: ეს ოხერი, რა დარდაკ-მუნდრეგი ქვეყანაა, ზოგი ჰამითა სკდება, ზოგი შიმშილით კვდება. მაშ მოდი ერთი რალა, ბიჭო, შე ოხერ-ტიალო, რაღას ყოყმანობ, შააფურთხე ერთი ეშმაკს და გასწი კალოზე-მეთქი და სწორედ ასეცა ვქენ. წაველ კალოზე, აქედ მიედექ, იქით მოვედექ, აუსვი, გამოუსვი და კარგად რომ ვისოვდავე და საქმე დამში მოვიყვანე, ბოლოს-ბოლოს, ახრიზამან, ევანგარიშობ დუქანს სულადის ფულებით ერთად და პუპლუც ვაჟკაც!.. ახლა მითომ რა გგონიათ? არა, რა გგონიათ? ეჰ, მახლას, რალა ბევრი თავი მოგაწყინოთ, იმ შემდის თუმნის თანხას ოც-და-ექვსი თუმანი-კი მოუგია სულ რომელსამე სამ თვეში! ეს ხომ ლავე, მაგრამ იმ ჰკვით ღარიბ ხალხთან ჩიჩინი-კი სწორედ

---

*) იხ. „ივერია“ № 22.

¹) ლაზურად

დელი მეფე შოასი, ძალიან თანამგრძნობელი და შემწე კათოლიკეთა სარწმუნოების მისიონერებისა და ამის გამო ეხლანდელმა პაპმა 1879 წელს გაუგზავნა ოქროს გვირგვინი. იტალიის ხელმწიფემ ჰუმბერტმა ნიშანი მისცა. 1868 წელს, როცა ინგლისელები დაეცნენ მაგდალას, მაშინ მენელიკმა არ მიაშველა ჯარი ნეგუსს თეოდორეს და ამით იგი შემოიმწყრალა. თუმცა მენელიკი დამოუკიდებელი მეფეა, მაგრამ აბისინიის მეფის წინაშე ერთი ვალდებულება აქვს: ომის დროს ჯარით უნდა მიეშველოს ხოლმე. აი რა მხრით არის მეფე შოასი მენელიკი საფერებელი და ხელში დასაჭერი იტალიელებისათვის, როცა აბისინელთა და იტალიელთ შორის ჩხუბია. რა თქმა უნდა, რომ ამ სახით შოას სამეფოს დიდი მნიშვნელობა აქვს დღეს, როცა იტალია და აბისინია ერთმანეთს ჰლამიან დატაკებას. იტალიელები ყოველს ღონისძიებას, ყოველს ოსტატობას იხმარებენ, რომ მენელიკი მოიმხრონ და ამ გზით ციხე აბისინიისა შიგნიდამვე გასტეხონ.

რასაკვირველია, ყოველს ამას თავისთავად არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს ევროპიის პოლიტიკისათვის, მაგრამ რადგანაც იტალია ძალა-უნებურად გაებმის აფრიკის საქმეში, ჯარი ამაზედ უნდა მოაცდინოს, დიდი ხარჯი გასწიოს, ვეღარ მოიცლის ევროპიის საქმეთათვის და ისე ხელ-გახსნილად ვეღარ იმოქმედებს, როგორც აქამდისა. ყოველ ამას ის უნდა მოჰყვეს, რომ ევროპიის დიპლომატთა სათვალავში იტალია იმოდენა ადგილს ვეღარ დაიჭერს, რომ ბევრად მისაღები იყოს ანგარიშში. ჩვენც ამ მხრით მივაქციეთ ამ ამბავს ყურადღება და შემდეგს წერილში ვეცდებით დანარჩენი გარემოებანიც ამ საქმისა ავსხნათ.

ახალი ამბავი

⁂ დღეს საღამოს ტფილისის „კრუჟოკში“ დიდის ამბით იქმნება გამართული ბალი ქართულის დრამატიულის საზოგადოების სასარგებლოდ. პირველი ბალი ამ საზოგადოებამ შარშან ზამთარს გამართა და ისეთის მოწყობილობითა და მორთულობითაც გამართა, რომ დამსწრე საზოგადოება დიდს ალტაცებაში მოვიდა. ამბობენ, რომ წელს უფრო მეტის შვენებითა და მეტის სიმდიდრით იქმნება გამართული დრამატიულის საზოგადოების ბალიო. სათეატრო დარბაზი „კრუჟოკის“ ახალის შენობისა მშვენიერ ბაღად იქმნება გარდაქცეული და მორთული ფიჭვისა და ნაძვის ხეებით. თვით სცენაზე იდგმება მდიდრულად მორთული ქართული ოთახი. ყოველივე ეს განათდება ელექტრონის სანათით და საოცნებო სურათს ბაღისას ზამთრის ფერი ედება, ესე იგი ხეები დათოვლილი იქმნება და თეთრი თოვლი საოცრად დაიწყებს ბრწყინვას მრავალ-ფერად ელექტრონის განათების გამოვლ. ბალი დაიწყება ათის ნახევარზედ «პოლონეზითა». სწორედ 10 საათზე მთელი საზოგადოება თავს მოიყრის მორთულს სათეატრო დარბაზში, საცა მოწვეული იქმნება ფოტოგრაფი და დამსწრე საზოგადოების საყოველთაო სურათს გადაიღებსო. ამას გარდა, ამბობენ, რომ მრავალი სხვა-და-სხვა საჩუქარია დაბარებული მოთამაშე ქალთა და კაცთათვის პეტერბურგიდამა და პარიჟიდამაო. ლეკური საგანგებო იქნებაო, რიგი და წესი სამაგალითოეო.

⁂ რწმუნებული შინაგან-საქმეთა მინისტრისა და წევრი მთავარ-მმართებლის საბჭოსი ბ-ნი კუჩაევი სწერს ამ ჟამად ისტორიას საგლეხო რეფორმებისას ამიერ-კავკასიაში.

⁂ კახეთიდამ გვწერენ, რომ სოფელს ახმეტაში გლეხთა საზოგადოება მეტის-მეტად შევიწროებული იყო მედუქნეებისაგან და ამის გამო საზოგადოებამ განაჩენი დაადგინა, რომ ახალ-წლიდამ არც ერთს მედუქნეს ნება აღარ მიეცეს სასმელები ჰყიდოსო. სოფელმა განაჩენი დაამტკიცებინა მთავრობას და დღეს უკვე სისრულეშიაც მოიყვანა. 1 იანვრიდამ ყველა სასმელების დუქანი დაჰკეტეს ახმეტაშიო.

⁂ სიღნაღიდამ გვწერენ, რომ ამას წინად აქმეტად უმსგავსი და არა-საკადრისი საქმე იკადრა აქაურმა ბაზრის ზოგიერთმა ბრიყვმა ხალხმაო: ერთმა მანდილოსანმა ამოიარა ბაზაზხანაში და ეტყობოდა, სავაჭროს ყიდვა უნდოდაო. უეცრად გამოვარდა ერთი „ჯეელი“ ვაჭარი, მივარდა მანდილოსანს, გადაეხვია და დაუწყო კოცნა. მანდილოსანი დაეცა ძირს, დაიწყო ტირილი და თითქმის გული მისდიოდა გაუპატიურების გამო. გაბრიყვებულმა და გათამამებულმა დანარჩენმა მისმა ამხანაგებმა-კი, იმის მაგიერ, რომ დაეხსნათ დედა-კაცი, დაჰკრეს ტაში და დასცეს ყიჟინა სირცხვილისაგან დამწვარს ცოცხალ-მკვდარს მანდილოსანსაო.

⁂ ტფილისში 1886 წლის განმაელობაში ყოფილა 74 ვაჭარი 1 გილდისა, 674—მეორესი, 1 რიგის მოჯამაგირენი ვაჭრებისა 259, მეორე რიგისანი—842.

⁂ გუშინ საღამოს ტფილისის კლუბში დანიშნული იყო კონცერტი „მასწავლებელ და აღმზრდელ ქალთა ურთიერთის დამხმარებელ საზოგადოების“ სასარგებლოდ.

⁂ ზეგ, 2 თებერვალს, დილის 12 საათზედ მეორე კლასიკურის გიმნაზიის სადგომში გამართული იქმნება სამუსიკო და სალიტერატურო დილა.

⁂ „კავ. ობოზ.“ ამბობს, რომ კავკასიის სასტატისტიკო კამიტეტის თავს-მჯდომარე ბ-ნი ნ. ზეიდლიცი თავის საპატიო წევრადა და კორრესპონდენტად აურჩევია ლიონის საანტროპოლოგიო საზოგადოებასაო.

⁂ „Сѣвѣр. Кавказъ“-ი ამბობს, რომ 15 იანვარს ა. ალმედინგენმა ნება-რთვა მიიღო მთავრობისაგან ჰბეჭდოს თთვეში ორჯერ განსაკუთრებით ღვინის მოყვანისა და დაყენების ჟურნალი სახელ-წოდებით „Русскій Винодѣлъ“-იო. პროგრამმა ამ ჟურნალისა საკმაოდ ვრცელია და ყოველ-გვარს საგანს შეეხება ღვინის მოყვანისასა და დაყენებისასაო.

⁂ „Нов. Вр.“ ამბობს, რომ მალე ახალი საფოსტო წესები იქმნება შემოღებული რუსეთშიო.

⁂ ორთა-შუა რიცხვით რომ ავიღოთო, ამბობს გაზ. „ნოვ. ობოზ.“, შარშან ტფილისში ძროხის ხორცის ფასი იყო $6^1/_2$ კაპ. გირვანქაზეო, ფუთი ერბოსი—11 მან. 42 კაპ., ნავთისა 60 კაპ., შეშა — 27 მან. საჟენიო. საკლავი დაიკლა ქალაქში: სხვილ-ფეხი—32,602 ცალი და წვრილ-ფეხი—190,520.

⁂ რადგან ამ წელს ბევრგან არის გასამიჯნავი ადგილებიო, ამბობს იგივე გაზეთი, ამიტომ საგუბერნიო პლანის გამკეთებელთ რამდენიმე კაცი კიდევ უნდა მიემატოსო.

დამაკვირდი!

უზომოსა ნდომისა ჭურჭელსა საფლავთა მიწისა მეტი ვერა აავსებს-რა და ნდომისა და სიხარბისა თვალთა სიკვდილისა მიწისა მეტი ვერა შეჰკრავს-რა.
(ქილილა და დამანა)

**

თუ წალკოტსა შინა კარგი გითესავს, სვიანმცაა, მაგრამ მისსა მიდამოსაგან იასა ნუ დაჰგლეჯ. (ვისრამიანი)

**

კარგსაც დროსა სჯობს სიკვდილი,
ავთ დროთა შემოსწრებასა;
ომის დღისაც სჯობს მესწრება,
ცრუთ კაცთა ლხინთ შესწრებასა.
(არჩილ მეფე)

**

მოკლეა ესე სოფელი,
კაცს არ შერჩების წამ ერთო;
რაც მომცემია თავიდგან,
ბოლოს ჟამს ისევ წამერთო.
(დავით გურამიშვილი)

**

სასო-წარკვეთა არა სჯობს,
რჯულშია დაუნებული;

ტვინს გაგილაყებთ, რაღა. ახლა, ბოლოს სუდიებსაც ის ემეს ვასმევდი: ჩაი-ფუნჯი-მეთქი, რაღა ვა, რომ უსაპნო ურემსავით ჰიჰინს არ მოჰყოლოდნენ, და ჩაფე, მელიქ!..

ახლა მეორე ჯეილმა მოიღერა კისერი და მოაყოლა:

— არშინის გაცურება იქით იყოს, სასწორში და ჩოთქში მოტყუებაც ხომ გუშინდელ გალუპუსტაწებულ ლაწირაკსაც შეუძლიან და აბა ესენი რა ჩემის ჰკუის საქმეა. აი შნოც ეს არის და ლაზათიც: ყველა სოფლელი ტეტიებისათვის ჩემი კარი ღიაა. ერთიც ვნახოთ, შემოდის შენი ყელგადაგდებული ტყაპუჭი, მივარდება ფეხებში და მებნება: „ალას გაუმარჯოს, ალას! ალაჰ, ალაჯან! საბლის წვერზე ვკიდივარ, გენაცვა და განა არ გებრალები, ალაჯან, რომ ესე ფულები მიჭირსო?“ მე კი ჯერ ერთი ყასიდად გავინაზები, გავიბერები, ახრა გავიზნიქები, გავიბლინძები, მახლას, კარგა ემეს რომ ვიქ ჩემ გუნებაზე, მერე ორ-აბაზის კვალობაზედ კოდ ქერს დამიწერს, მანეთობაზე—პურს და სამ აბაზობაზე—ჩაფტკბილს. აფერუმ, ალაჯან! მურაზია რაღა, მურაზი, ამ ხეპრეებში ცხოვრება. მართლაც და რა თავ-ქარიანები არიან ის ოხრები და!.. მერე ის ემე, კეთილ-შობილ-პირად-შობილები რომ არიან კიდევ, აბა ისინი არიან და! ერთ მსუქან ვექსილს დაგიწერენ, რომ გინდა ფეხ-გულებში პაჩი უყო. გეშინიან, ჰკვა დაუშლით რა?! ჰკვაზე რომ თხლათ არიან, ვაჭარს ის უხარიან. მაშ, ვა, აქაურს მკვიდრს რომ ჰკვა ჰქონდეს, ჩვენი კაცი მშიერი მოკვდება. ახ რა... ახ რა, მოერჩე კიდეც რაღა. მერე იმ ძირ-გავარდნილ მოხელეებსაც „ნაოტკის“ ფულს ამოუდებ ხოლმე და ბეჰდე, სერგო, ვექსილებო!..

ახლა დიდ-მუცელა სანჭრაქაზედ მიდგა ჯერი და იმანაც ჯერ ერთი იგეთი წამოიროყინა ხმის ამოსაწმენდად, რო თავ-ზარი დამეცა. ბოლოს მეც მოვსურიელდი და მოჰყვა სარქისჯანაც:

— იცოცხლეთ, იცოცხლეთ ჯეილო გერიტებო!.. ე-ე-ე, ჯერ სადა ხართ კიდევ, სად!.. ისეთ რამე-რუმეებს მეკვეხებით, ოჩოპინტრე ლაწირაკსაც გამოუვა ხელიდამ. აი ამ ჩემის მარჯვენის მადლმა, უტყუარს გებნებით, ქრისტეს გეფიცებით, ქრისტეს-მეთქი რაღა, ვა, ამაზედ მეტი რაღა იქნება. უგროშო, ბემურაზ ჯეელს ისეთ ნაირად მომიგია ფული, რომ მართლაც დასაკვეხია. ახ რა როგორ და... ოხერი, სათქმელადაც არ მემეტება. ესაც ერთი ოსტატობაა, ძმავ, და ამის მთქმელს კაი ფეშქაშებიც ეკუთნის. მახლას, მეტი რა ჩარაა, ჰუზურში უნდა გითხრათ და ისეთ რამესაც გეტყვით, მამი-ჩემის ნათელმა, რომ სულ ყურთა-გლეჯით აკრიფოთ. ვა ოსტატი ვარ-მეთქი, რო გეებნებით. ჰო, კარგი ახლა ესეც ნუ იბერები და ჰკვას ძალას ნუ ატანთქო და.

რას ვამბობდი?.. ჰო, ის დიდ-კაცების მოსამსახურეები დავიყონალე კვეითა და ფერ-უმარილით და იმ ნახარშ ჩაის სულ ჩემთვის ვაგროვებინებდი. ახრა იმ ნახარშ ჩაის ვნათლავდი დამწვარ ქერში, მერე ვახმობდი კარგად მზეზე, ბოლოს ერთი ლაზათიანადაც ვახვევდი ქაღალდებში და და ზოგს ლოტროველა ვაჭრებზედვე ვყიდდი და ზოგსაც სოფლებში კაი ოჯახიშვილის ნათლიდედებზე ვასაღებდი; თანაც ვებნებოდი: ვაი, ე-ე-ე! ეს-ეს არი ზაგრანიციდგან მიმიღია, სამი ანტიკა ზალიფონცკისაა მეთქი. იმისი სარქისამ იცის, მკვდარს საითაც უზამს ფეხებს. რა ეს, რა ის, აკი გებნებით, ერთი ეშმაკის კვერცხი, ერთი ქაჯის წიწილა, ერთი ტრუპუცას გავარდნილი, ერთი კუდ-ბაწარა, ერთი ლუპუსტაწი, ერთი გიჟმაჟობაში გაჩათლახებული ჩასპანდი, ერთი კვილმიტის სიტყვის პატრონი, ერთი გაშარლატნებული ჩათუქესანი, ერთი ვირეშმაკობაში გაცვეთილი ქლესა, ერთი ძაღლის გუდაში ნადები შურის გუდა, ერთი გაჭირიანი ჯიუტი, ერთი ჯოჯოხეთის სანაყელი, ერთი თავ-გასული სალახანა, ერთი ჰაკარაკი-ჰარამზადა, ერთი ვირის თავად ნამყოფი ძაღლის გვერდი, ერთი დედის ძუძუს მომჭრელი ჰავაზაკი, ერთი თავზე ხელაღებული სათოკე, ერთი... ერთი... რაღა ბევრი გავაგრძელო და ბრაზებზე მოგიყვანოთ, ერთი ისეთ ნაირად გალეტილი და გასაფუჭებელი რამ ვიყავ, რომ თითონ ანტი-ქრისტეც ვერ მოვიდოდა ჩემის ოხტიდამ. რას იქ, ძმავ, თავს რომ არ მოდის, თუ ვაჭარი ხარ, ნამდვილი ვაჭარი უნდა იყო.

რას ვამბობდი?.. ერთი მომაგონეთ და სად ვიყავ... ჰო, იმას გებნებოდით. მერე კარგად რომ გავიმაგრე ზურგი, კიდევ ერთი სიმდიდრის ხალისი მომიელიდა ხოლმე, რომ აბა რაღა გითხრათ. ბოლოს ვიფიქრე: მოდი ერთი სხვა ჯურა ოინბაზობას მოვიგონებ მეთქი, რომ თანხაც კარგად გასუქებულიყო და სიმდიდრითაც გული ამესუყებინა. ბოლოს, რაღა თავი შაგაწყინოთ, ვიფიქრე, ვიფიქრე და კარგი ჰკვიანი ფიქრიც გამომივიდა. ეს ხომ იცით, რომ ზოგიერთ სოფლის დედა-კაცები და კაცები თავიანთ ოჯახში ქურდობასა შვრებიან, ვენაცვალე იმათ დაგლეჯილ სულებს. კაცი მოარიდებს თვალს, დედა-კაცი ჰწაპნის, დედა-კაცი მოეფარება, კაცი იპარავს. რაღა ბევრი გავაგრძელო, ეს საქმეები მე კარგადა მქონდა აწონილი და ამ დღით სულ კარის-კარ დავძვრებოდი ჩემის ჰკვიანის კუდა-ჯორით, ასე რომ ჰამ საწერიმალოს ვასაღებდი ერთი-ათად და ჰამ ერთი ისეთ-ისეთ ნაპარევ სულადს, ღვინოსა და ხორაგეულობას წავაწყდებოდი ხოლმე ოხერ-ფასად, რომ ვიტყოდი ჩემ გუნებაში: „შენი კუჭისა, სარქისჯან, შენი!..“ ახრა თუ ცოტა ჩიჩჩიაოტობასაც დაიწყებდნენ, ვებნებოდი: შენც სუ და მეც სუ, ნათლიდედ, თორემ ის ლაზუა-ჩიტი ამბავს წაიღებს მეთქი და საქმე ჰანგში მომყვანდა: ჰა, კარქი, ნათლიჯან, შენ სულზე მოგვიგდია, რასაც მოგვცემო. მეც ერთი ამას კი ვებნებოდი: თქვენ ხათრიჯამად ბძანდებოდეთ მეთქი, და ჰამა დაუკრეფავში გადავდიოდი, ჰააა!.. ასუმა: „შენ სულზე მოგვიგდია“. ჩემ სულზე მოგიგდია და იმიტომაც ვერ მოგართვეს გოჭის თავი და!..

ათასში ერთხელ მინდორშიაც გავისეირნებდი ხოლმე მწყემსებთან. იმათი ხერხიც ვიცოდი: თითო მეშის საცვეთებში თითო ღორი და ცხვარი გადადიოდა. ვინც საცვეთებს არ ინდომებდა, ქისის ფულს ვაძლევდი. ერბო და ყველი თუ გინდოდა კიდევ, ამოიღებდი ჯიბიდგან არყის პუტლიკას, გადაახუხებდი ერთ რუმკა ოტკის სიმწვავეს და — მზად იყო ღვთის-წინაქვეშ, იმ ემეებში კი კარგი მოხერხებულები არიან მწყემსებიც. ვსქოთ, სახლის უფროსმა მოიკითხა: რათ აკლია, ბიჭო, შე გასაფუჭებელო, ესა და ეს ოთხ-ფეხიო? ის ეტყვის: ვა, ღმერთმა ნუ იცის ვაჭრების თავი, მგელმა შეჭსხლიტაო, და მორჩა და გათავდა. არა ჰკვას ახლოც არი და.

არა, თქვენ ერთი ესა თქვით, მე რომ იმ ემე—ჩაისა ვყიდდი, რატომ ერთმა ჰინჰკლიანმა ოხერმა მაინც არ ამიტეხა აურ-ზაურიანი ყალმაყალი და ბიაბრუთ არ გამხადა: ტო, ახმახ, შე კუდა-ბზიკა-ლუპუსტაწო, ეს რა ემეები ჩაგიდენიაო და რაც სიგძე მქონდა, ის სიპტყე არ მომცა. მაგრამ რის ფლავი, რის ფსტანი. ერთი ისეთი მოლოკვილი რამ ვიყავ და თანაც ისე მოგიკვდებოდი ხელში და ისეთ ნაირათაც მოვეჩვენებოდი და მოველაქუცებოდი ყველას, რომ გულშიაც რო ძაღლობა მდებოდა, დიდის ესტიბრის კაცსაც მეძახდნენ. აბა ესენც აი, ესენც: სიტყვით კეთილი, საქმით ცოდვილი. მაინც ამ დროს ხალხი ბრმა არი: ოღონდ შენ იმას თანხები მიეც: მე მოვკვდე და შენ იცოცხლე-თქო, უთხარ და მერე გინდა დარიშხანაც შეაპარე; გეშინიან, გულის-ყურიანად ჩააკვირდნენ საქმეს და შენზე გუმანს მოვიდნენ-რა!?

მაშ, ვა, მაშ როგორა გგონიათ. ის ატაკები რომ წამოვჭიმე ლუკმისნატრულიშვილმა მე გიჟ-მუნდრეგმა, ის არც სხვა ვერ იქმოდა რომ მე ჩავიდინე, იმ ემე დიდ-კაცებს რომ ზრასტის ვერ ვასწრობ, მაშ ესენი სულ

> მრავალ გზის ქმნილა იმედი,—
> ბოლოს მოსდევდეს ქმნული.
> (მეფე ვახტანგ VI)

დაბა და სოფელი

(მოწერილი ამბავი)

სოფ. გოჩა-ჯიხაიში, 25 იანვარს. კვირას, 18 იანვარს, სოფ. გოჩა-ჯიხაიში იყო კრება გამსესხებელ-შემნახველ ამხანაგობისა. კრება იყო დანიშნული იმ განზრახვით, რომ გაეგო ამხანაგობას 1886 წლის განმავლობაში რა სარგებლობა მოუტანა ამ ამხანაგობამ თავის წევრებს და ღირს, რომ შემდეგისთვის განაგრძოს ამხანაგობამ თავის მოქმედება თუ არა, და თუ დაინახავდა, რომ ღირსო, უნდა ამოერჩია ახალი თავმჯდომარე, რჩევის წევრები და გამგეობის ერთი ახალი წევრი. გარდა ამისა, გამგეობას უნდა წარედგინა ამხანაგობისათვის ყოველივე თავის მოქმედების ანგარიში წარსულ 1886 წლისა და კრებას უნდა დაემტკიცებინა უსათუოდ, რადგან ამხანაგობას ნება არა ჰქონდა ანგარიში გაესინჯა და გაეჩხრიკა. ამხანაგობა თითქმის სამას კაციდამ შესდგება, მაგრამ კრებაზედ მხოლოდ ასს-თოთხმეტის მეტი არ დასწრებია. ამხანაგობის ესეთი გულ-გრილობა აიხსნება იმით, რომ რაც განსვენებული დამფუძნებელი ამ ფრიად სასარგებლო დაწესებულებისა ბეს. ლოლობერიძე გარდაიცვალა, აღარავის შესტკივა გული ამ საქმისათვის. ამხანაგობა დარჩა უგამდლოდ და ერთმა ღმერთმა უწყის, რა შავი-დღე მოელის. ვამბობ შავი დღე,რადგან ამისათვის აღარავინ ზრუნავს. იმასაც აღარავინ კითხულობს,თუ როგორ მიდის საქმე და რაც შეეხება წარმატებას—ეს ხომ ფიქრადაც არავის მოსდის. დიდად სასიამოვნო იქნება, რასაკვირველია, რომ ამხანაგობამ ფრთები გაშალოს და განაგრძოს საქმე თვისდა სასარგებლოდ, მაგრამ ჩვენ ეჭვი გვაქვს, რომ ან შემდეგისთვის რაიმე ეშველოს ამ საქმეს.

ამხანაგობა მხოლოდ წლის გასვლას უცდის გულის ძგერით, რომ იქნება ერთი-ორი გროში სარგებელი მერგოსო და რაკი სარგებელს მიიღებს,მერე ქვას მიაგდებს საქმეს და მთელის წლის განმავლობაში ზედაც აღარ შეჰხედავს. რა ხალხია თავ-მჯდომარე, რჩევის წევრები, გამგეობა, როგორ მიჰყავთ საქმე, მოაქვთ რაიმე სარგებლობა, თუ არა,—ეს ამხანაგობისათვის სულ ერთია. რაც შეეხება ამხანაგობის წარმატებას და მომავალს, ეს ყოვლივე დამყარებულია გამგეობის წევრებზე და ამიტომ წინ-დაუხედავად, თვალ-დახუჭულად მათი ამორჩევა დიდი შეცდომაა ამხანაგობის მხრით. მე აქ მოკლედ მოგიყვან მათ სიტყვას, ვის ხელშიაც არის ეხლა ამხანაგობის მომავალი სვე-ბედი და მკითხველი თითონ მიხვდეს, როგორ უნდა მიდიოდეს საქმე.

ამხანაგობის თავ-მჯდომარედ არის ბ-ნი ალექსი ლოლობერიძე, რომელმაც წელს გამართულს კრებას ასეთის სიტყვით მიჰმართა: «წელს სარგებელს მიიღებენ ისინი, ვისაც წლის ფული პირველ იანვარს აქვს შემოტანილი და სხვები კი არა, თუნდა პირველ თებერვალსაცა ჰქონდეთ შემოტანილი. ეს დღემდის ეგრე იყო და შემდეგშიაც ნუ შევცვლით ძველს ჩვეულებას და ნუ გადავუხვევთ ამ გზასა» (?!) კრებამ თავ-მჯდომარის სიტყვაზე, ხმა არ ამოიღო, რადგან დარწმუნებული იყო, რომ წესდებაში სწორედ ეგრეა ნათქვამი. ის იყო კიდეც უნდა გადაწყვეტილიყო ეს საქმე, რომ წარმოსდგა ამხანაგობის ერთი წევრი და უთხრა კრებას: წესდებაში არა სწერია, რომ თერთმეტის თვის სარგებელი უნდა დავჰკარგოთ, ეს დიდი უსამართლობა იქმნებოდაო. ამ კაცმა ძილიდგან გამოაღვიძა კრება, თვალები აუხილა, აუხსნა და გააგებინა ყველაფერი დაწვრილებით, რისთვისაც კრებამ დიდი მადლობა გადუხადა. გამგეობა თავის გასამართლებლად ამას ამბობდა: „ჩვენ სარგებლის განაწილება არ შეგვეძლო და არც ვიცით, და ბუღალტერმა კი არა ჰქნაო, რადგანც მეტი შრომა დამჭირდებაო».

ამხანაგობა გამგეობას ჯამაგირს აძლევს იმისთვის, რომ ყველა საქმეები გამგეობამ უნდა გააკეთოს, ე. ი. რაც კანცელარიის ნაწილს შეეხება. გამგეობა კი ჰბედავს რომ ამხანაგობას წესდებისა არა ესმის-რა და თვითეულ წლიურ ანგარიშის შედგენაში ოცდა-ხუთ მანეთამდის იხდის ამხანაგობის ფულებიდგან. წესდების ძალით კი, გამგეობამ უნდა შეადგინოს ანგარიში და თუ არ შეუძლიან, სხვას უნდა შეადგენინოს თავის ხარჯით და არა ამხანაგობის ხარჯით. ყოველივე ეს ნათქვამია გამსესხებელ-შემნახველ ამხანაგობის წესდების მე-118 მუხლში. გამგეობამ კი არამც თუ არ იკისრა თავის ხარჯით ანგარიშის შედგენა, არამედ ისიც დაიზარა, რომ მოეძებნა ისეთი კაცი, რომელსაც არ შეჰზარებოდა სარგებლის განაწილება სამართლიანად და ზოგიერთ წევრისათვის ერთი-ორი გროში არ გამოეკლო. რა თვალით-ღა უნდა უყურებდეს ამის შემდეგ ამხანაგობა ამ ფრიად სასარგებლო დაწესებულებას?

ქუთათური დათიკო

ქუთაისი, 30 იანვარს. 26 და 27 იანვარს ირჩეოდა ერთი ფრიად საყურადღებო საქმე ქუთაისის ოლქის სასამართლოში. ქუთაისის მცხოვრებელს ივანე გველესიანს ჰბრალდებოდა თავის საკუთარის ორ-სართულიანის ქვიტკირის სახლის დაწვა. ამ სახლის ზემო-სართულში მოთავსებული იყო მომრიგებელ - სასამართლო. სახლი დაზღვეული იყო „სალამანდრის“ საზოგადოებაში. საქმის გარჩევა დაიწყეს დილის მეთერთმეტე საათზედ. თავს-მჯდომარედ იყო სასამართლოს წევრი ტუტევიჩი, ბრალ-მდებელად—პროკურორის ამხანაგი საბანეევი და წევრებად—როჰკევიჩი და პობედაში. ბრალდებულის დამცველად იყო დ. ლორთქიფანიძე. პირველად წაკითხულ იქმნა თავს-მჯდომარის მიერ საბრალმდებლო ოქმი და მერე დაიწყო მოწმების გამოკითხვა,—ამ საქმის გამო მოწვეულნი იყვნენ რიცხვით სამოცამდე. ამათ შორის ზოგი არ გამოცხადდა სასამართლოში სხვა-და-სხვა მიზეზებისა გამო და ზოგიც სრულიად განთავისუფლეს გამოკითხვისაგან, რადგანაც სასამართლომ არ იცნო საჭიროდ ისინი; სხვას ყველას გამოჰკითხეს საქმის გარემოება. მოწმეთა გამოკითხვის შემდეგ, რომელმაც კარგა ხანს გასტანა, პროკურორმა გამოაცხადა, რომ საბრალ-მდებლო საბუთები მოწმეთა ჩვენების გამო გაბათილდა და ამიტომ ხელს ვიღებ ბრალდებისაგანაო. ნახევარს საათს შემდეგ წაიკითხეს განაჩენი. გველესიანი სასამართლომ სრულებით დამნაშავედ არ დაინახა და გაამართლა, ამ საქმის გარჩევას დიდ-ძალი ხალხი დაესწრო.

უცხოეთი

ბოლგარია. სოფიიდგან დეპეშით აუწყებენ გაზ. „Новости“-ს, რომ ბოლგარიის მთავრობა ციხეს სილიბისტრიას ამაგრებსო.

— „რეიტერის სააგენტოს“ აუწყებენ დეპეშით სტამბოლიდამ: ინგლისის აზრით, უპირველესად ყოვლისა ბოლგარიის საქმის გადასაწყვეტად ის არის საჭირო, რომ მთავარი ამოირჩიონო; რაც შეეხება იმას, ესლანდელი სარეგენტო მთავრობა გადადგება, თუ არ გადადგება სამსახურიდგან, ეგ თვით ამორჩეულის მთავარის საქმეა და არა ჩვენიო. ინგლისის აზრით, ბოლგარიის სარეგენტო მთავრობას მაგდენი არა დაუშავებია-რა და მამაგდინებელი ცოდვა არა ჩაუდენია-რა, მაგრამ მაინც იმას უნდა ვეცადოთ და ყოველივე ღონის-ძიება ვიხმაროთ, რომ ამ ბოლგარიის აწეწილ-დაწეწილის საქმის გამო უსიამოვნო არ მოხდესო.

— ამ ბოლოს დროს ხმა გავრცელდა, რომ ბოლგარიის სარეგენტო მთავრობა თანახმაა სამსახურიდგან გადადგეს და თავის თანამდებობას თავი დაანებოსო. ამის გამო „ჰავასის სააგენტო“ აი რას ამბობს: „ბოლგარიის მართველები იმ დრომდე არ დაანებებენ სამსახურს თავს, ვიდრე მთავარი არ იქმნება არჩეულიო. სარეგენტო მთავრობამ დეპუტაციის დიდთა სახელმწიფოებთან გაგზავნით თავის სურვილი აასრულა, რადგან მხოლოდ ის უნდოდა, რომ დეპუტაციას შეეტყობინებინა დიდთა სახელმწიფოთათვის ბოლგარიის საქ-

---

ამ ჩემის გოგრის ჰუნარი არ არის?... ღვთის-წინა-ქვეშ, ერთხელ ერთმა ჩხებიანმა, ახმახ-ბრაზიანმა-კი შამომკადრა: ახტი, გადახტი, შე პრახვოსტ, პრაკლიატო სარქისო, და იმასაც ნაობახტში თავი წაუყავ; სიცილით მოკვდებოდით რაღა, იმ რეტიანის ჰაპან-წყვეტისთვის რომ გეყურებინათ: ახ, სარქის ტირაკუზიჩ! პოჟალუსტა ნუ ჩამასმევინებ ნაობახტშიო, მაგრამ პოშოლ, შე არყის-გუდავ-მეთქი.

ახრა არ მინდა, რომ ფლავი გაცივდეს, თორემ განა ეს არი მოვრჩი ჩემ ნაქნარ ოინებს! რა ვიცი, ქრისტეს გეფიცებით-მეთქი, რაც თავი შემისწავლია, მას აქედ ჩემი საქმეები სულ ჰოინია, რაღა ჰოინი. ტერ-ასტვაც, რაც მე იმ ლაწირაკობის დროს მამაძაღლობას ვშვრებოდი და კაცო, ერთი აინუნში მაინც მომსვლოდა! ვიცოდი და, ეშმაკობას ვერ გამიგებდნენ, თუ გამიგებდნენ კიდევ და ისე მეჭირა სოფლის მოხელეები ხელში, რომ ყველას ბურთსა სჩრიდნენ პირში. რომ გებნებით: „ქრთამი ჯოჯოხეთს ანათებს“-მეთქი. თითონ მოხელეებივე მამხნევებდნენ ესეთის სიტყვებით: ვა, ეეე, ლაწირაკო, ჰკვაზე მოდი და!... რას ტუტუცობ ერთი, რას, შე ოხრის მამიდავ, შენი მოდავე ვინ არი, ტო, სარსალ! აბა ხალხი?!... შენა ჰყიდე და ხვეტე სარქისო!...“ და ძლივ გაათავა სარქისამ.

ახალგაზდა ვაჭრები თან ფლავით იქუმსებოდნენ და თან იკრიჭებოდნენ. სარქისასაც გარედ გამოეყარა თავისი დაჟანგებული ეშვები და ვაგლახად იხეჩებოდა. ტყუილად-კი არ არის ნათქვამი: „ყურძნის ქურდი იანვარში დაიკვეხებსო“. იმ ჩვენ დამავსებელ ვაჭრებსაც გულზე ქონი მოეკრათ ხალხის ყვლეფით და არხეინად ჰიკჰიკობდნენ თავიანთს ავ-კაცობას. მე ჯავრით გული ამიფანცქალდა და ერთი კი შევსძახე: „ჰაი, თქვენ სომხი-პოიებო“-მეთქი და ჰერი ბიჭო, მოვკურცხლე სახლისკენ.

ამას ხომ თქმა აღარ უნდა, რომ ზოგიერთი დღევანდელი ვაჭრები უფრო იმათზე გადამეტებით სვინიდისს გაწყვეტილები არიან. ჯერ მარტო იმათი უწმაწური და უნამუსო სიტყვა-პასუხი გულს უკლავს ადამიანს. იქნება ვინმემ გაიფიქროს, რომ ეს კაცები სხვა რჯულისანი არიან და იმისთვის არაში აქვთ ნამუსიო, მაგრამ შემცდარი იქნება, ვინც ამას იტყვის. ღმერთი, რჯული, რო სომეხია თუ ქართველი, ლეკია თუ თათარი, ურიაა, თუ უტია—ყველანი ერთმანერთის ძმებად გაუჩენივართ ღმერთს. მართალია, ყველას თავისი ენა და სარწმუნოება აქვს, მაგრამ ყველანი ერთ-გამჩენს ღმერთსა ლოცულობენ. კაცი ის არი, ვინც ღვთის მოშიში, პატიოსანი და ადამიანის მოსიყვარულეა, თორემ რჯულით ვინც უნდა იყოს, მაშინ ის ღვთისაც საყვარელია და კაცისაც.

ჩვენს მიწა-წყალში დაბადებულ სომხებსა და ჩვენ იგრე უნდა მიგვაჩნდეს და გვიყვარდეს ერთმანეთი,რო ღვიძლს ძმებში არ ვირჩეოდეთ, მაგრამ რას იტყვი, როცა ადამიანს ცოდნა და პატიოსნება არა აქვს. ის ქრისტიანულად არავის უძმობს და არც არავის იმასთან ედგომილება. ურცხვს ადამიანს მარტო გაკვრა-გაგლეჯაზე უჭირავს თვალი.

განა ვაჭრები მარტო ჩვენებს ატყუებენ? მაღალ ღმერთს გეფიცებით, რომ თავიანთ რჯულისას უფრო უარესს დღეს აყენებენ. ქვეყნის ცოდვის მჭამელი ის არი, ვისაც ნამუსისა არა გაეგება რა. თორემ ხომ მოგახსენეთ,რას ამბობდნენ ახალ-გაზდა მედუქნეები: მოხელეებს ქრთამით ვუბამდით თვალებს და მერე რაც გვინდოდა, იმასა ვჩადიოდითო. აბა ისინი თუ სომხები იყვნენ, ჩვენი ქართველის მოხელეები რაღათ ჰღალატობდნენ ღმერთსაცა და კაცსაც და რათ აღუპინებდნენ საცოდავ მოძმე-გლეხებს? მაგრამ განა რო სიაჯამით ნამუს-გაწყვეტილები იყვნენ და იმიტო შერგებოდნენ იმ არ საქნელს. ხომ ისიც მოგახსენეთ, რასა ჯიჯინებდა სარქისჯანა: თავის ოჯახს თითონ პატრონებივე ჰქურდავენო და მართალი არ არი თუ! რასაკვირველია, იმათთანა ხელ-მრუდებს ეს სირეგვენით ემართებათ, თორემ გაგონილა, რომ სალის ჰკვის ადამიანმა ოქროს ფასად ღირებული თავისი სარჩო ფშატის ფასად გადაჰყაროს? მართალია, გლეხის ოჯახში გულ-მრუდობა იმისაგანაც მოჰხდება ხოლმე ზოგჯერ, როცა ადამიანს გველაძუობით გაკეთებული სათავნო არა აქვს ზოგსავით და არც საერთოდამ შეუძლიან დაჰხარჯოს, იმისთვის რომ ის თუ ერთ აბაზს მოიხმარებს, იმის გამოჯავრებული იმისი სახლიკაცი კიდევ ერთს მანათს გაჰფლანგავს საძმოდამ და გამოუვათ მერე ერთი დავიდარაბა და შფოთი.

განა უდავიდარაბოდ-კი ვერ მოჰშველდება კაცი კაცს, მაგრამ სად არი ი ღვთისაგან დალოცვილი ცოდნა. თუნდა ვსთქვათ, სიტყვაზე, ჩვენ ხუთნი ძმანი ვართ და ათი ნიტრა საერთო ქერი გვაქვს. ერთმა ჩვენმა სახლი-კაცმა ინ იმისმა ჯალაბმა ერთი ნიტრა ქერისა იყიდა რამე თავისთვის საკუთრად. და რადგანაც დანარჩომ რძლებს ანუ ძმებს არა გვინდოდა-რა სასყიდელი, მაშინ იმ ოთხმა სახლიკაცებმაც სათითაოდ ნიტრა ქერი ავიღეთ თავ-თავის საკუთრებად და ის ათი ნიტრიდამ დანარჩომი ხუთი ნიტრა ქერი კი ისევ საერთო-საძმოდ დარჩა. აი მაშინ აღარც უანგარიშო შული გამოგვივა და არც შეძულება. „ძმამ ძმას ანგარიში უყო, ისევ ძმები იყვნენო.“ მაგრამ განა რო ყველაში ცოდნა და მოხერხებაა საჭირო.

ჰო, იმას მოგახსენებდით. აჯამი და უნამუსო ადამიანი ყველა რჯულშია. განა თითონ ზოგიერთი ჩვენი უსინიდისო ქართველები კი არაში ჰღალატობენ სხვა-რჯულისას. ჯერ სხვა რომ სულ იქით იყოს, რამდენი გაკოტრებულის ვაჭრის ცოლ-შვილის საცოდაობა მინახავს და იმათის სიღატაკის მიზეზი კი ისა ყოფილა, რომ ნისიად საქონელი დაურიგებიათ ჩვენებისათვის, ჰნდობიან ყველას ცარიელა სიტყვით და ბოლოს ავიღე და ველარ მოგეო, უთქვამთ საცოდავებისათვინ. აბა ეს რა კაცობაა? მერე ჩემი მტერიც ნუ ჩააგდო საწყლად რეგვენ ხალხში: ადამიანი რო კვდებოდეს, წყალს არ მიაწვდიან: მე რა მენაღვლება, ჩემის რჯულისა ხომ არ არიო და თუნდა ჩემის რჯულისაც იყოს, ყველას თავისი თავი აბარიაო!! ღმერთო, ღმერთო, შენ გადმოგვხედე ცოდვილ ხალხს და გვაშორე ავ-ფიქრსა და საქმეს, რო ჩვენმა უმეცრებამ სამუდამოდ არ წაგვწყმინდოს.

ადამიანის მოღალატეს ღმერთი უღალატებს. „ლუკმა მაშინ არის ტკბილი, როცა კაი კაცობით არის ნაშოვნი“ [2], თორემ «ქარის მოტანილს ქარივე წაიღებს».

ჰეე, მადლობა შენთვის, უფალო, რამდენი ღვთის გამარისხებელი უსამართლობა ტრიალებს უსამართლო ხალხში და გამომჩხრეკელი და მთქმელი რომ აღარავინ არის, დღესაც ჩაილულის წყალსა ჰსვამს. მაგრამ, არა, ჩემო ძმებო, სუყოველთვის ეგრე არ იქნება, ერთხელაც არი სიმართლე თავისას გაიყვანს, გაგვიმრავლდებიან მცოდნე კაცები და მაშინ ველარავინ მოგვატყუებს, რადგანაც იმ ღვთისნიერის კაცების წყალობით,ყველგან ბანკი და დეპო იქნება გამართული. ბანკი ჰქვიან იმ საზოგადო სახლს, სადაც ყველა გაჭირებულს შეუძლიან ნაკლებსარგებლით ისესხოს ფული. დეპოს კიდევ იმ სახალხო დუქანს ეძახიან, რომელშიაც ყველაფერი სიმართლითა და იაფ-ფასად იყიდება. დეპო კიდევ ამით არი კარგი, რომ იქ ყველას გადაწყვეტილი ფასი ეწერება და ჯანჯღლობა რომ აღარ დაგვჭირდება, აღარც დროს დავკარგავთ.

ეგეთი დეპო ჯერხნობით ორი გვაქვს საქართველოში: თელავში და საგარეჯოში. გაუმარჯოს იმათ მოთავეებს, და ღმერთმა ჰქნას, რომ ეგეთი მოთავეები ყველაში და ყველგან გამოგვიჩნდნენ. მაშინ ჩვენ ქისასაც შელავათი მიეცემა და ჩვენის ოფლით ნაწვავ-ნადაგი ჭირნახულიც თავის ალალ ფასად გასაღდება. აკი მოგახსენებთ, როცა ყველაფრის ცოდნა და შნო გვექნება, მაშინ ვიქნებით ყველაში, ყველგან და ყოველთვის ილბალ-გახსნილები.

დ. მაჩხანელი

(შემდეგი იქნება)

---

[2] ი. ჭავჭავაძე

მეთა მდგომარეობათ. სარეგენტო მთავრობა უეჭველსავე გარდაწყვეტილებას მიიღებს ოსმალეთისას, თუ ეს გარდაწყვეტილება ბოლგარიის თავისუფლებას არ დაარღვევს და ბოლგარიაში უთანხმოებას და არეულობას არ მოახდენსო.

გერმანია. ბრიუსელში იმ აზრისანი არიანო, ამბობს გაზ. „Times“-ის კორესპონდენტი, რომ 1870 წ. გერმანიას ჯერ რკინის გზები არა ჰქონდა დამართული და ესლა კი გერმანიის ჯარს რკინის-გზა შორს-შორ საფრანგეთის საზღვრებამდე მიიყვანსო.

— „ელზას-ლოტარინგიის გაზეთი“, დარწმუნებით ამბობს, რომ საფრანგეთის სამხედრო მინისტრი ბულანჟე ფარულად და ქურდულად ვერდიუნში იყოო. ქალაქი ვერდიუნი ლოტარინგიაში მდებარეობს და ლოტარინგია-კი ამ ჟამად გერმანიას ეკუთვნის.

საფრანგეთი. რომიდგან დეპეშით აუწყებენ გაზ. «Новости»-ს: იტალია და საფრანგეთი დაუახლოვდნენ ერთმანერთსაო. იტალიის გარეშე საქმეთა მინისტრი ძალიან გაჯავრებულია ინგლისზედ იმის გამო, რომ ინგლისმა იტალიას ხელი არ დაუთმო და შეიძლება ესეც იყოს მიზეზი საფრანგეთისა და იტალიის დაახლოვებისაო.

— საფრანგეთის გაზეთი „Gualois“-ი ამბობს, რომ საფრანგეთის ფასიანმა ქაღალდებმა მას შემდეგ, რაც ბისმარკმა თავისი სიტყვა წარმოსთქვა რეისხტაგში, 900,000,000 მანათი იზარალესო.

გასართობი

ძაღლსაც თანამდებობა ჰქონია. ერთს ინგლისელს ისე გაუწურთვნია და გაუგეშნია რამდენიმე ძაღლი, რომ ძაღლები ფულსაც აგროვებდნენ უსინათლოთა თავ-შესაფარის სასარგებლოდ. დაინახავდა თუ არა ეს ნასწავლი ძაღლი უცხო კაცს, მაშინათვე წინ გადუდგებოდა, ყალხზე შედგებოდა და წმუტუნით, კუდის ქნევით აუწყობინებდა გაოცებულ კაცს, რომ განზანაკში ფული ჩაეგდო,—ყველას უკვირდა ძაღლის ასეთი ჭკუა და ფულს არავინ უჭერდა. ამ რიგად ძაღლებს მოუგროვებიათ 9 თვის განმავლობაში 15 თუმნამდე, რომელიც უსინათლოთა სასარგებლოდ გარდუცია ძაღლების პატრონს.

ჭკვიანი პირუტყვები არც თავიანთ თავს ივიწყებდნენ თურმე. ხან-დის-ხან კაცს ხელიდამ ართმევდნენ ფულსა, მიირბენდნენ საკონდიტროში, იყიდნენ კუპატებს და თურმე გემრიელად შეექცეოდნენ.

* *

კატების გამოფენა. ლონდონის ერთს სასახლეში ამ ხანებში გაუმართავთ კატების გამოფენა. სულ ოთხასი კატა ყოფილა აქ მოგროვილი. ამათში ერთი ისეთი დიდი და მსუქანი არის თურმე, რომ 23 გირვანქას იწონის. ამ კატებში ერთს ცალი თვალი ცისფერი ჰქონია, მეორე კი ნაბლის ფერი. თაგვების შეუბრალებელი მტრები 52 რიგად იყვნენ გამწკრივებულნი, ყველაზედ საყურადღებო იყო ერთი ქიშის კატა, მენის კუნძულიდამ. ეს კატა იმით არის თურმე შესანიშნავი, რომ კუდი სრულიად არა აქვს.

* *

თაგვების მოყვარული ქალი. ლოზანის კანტონის ერთს ადგილას მდებარეობს ერთი ძველის-ძველი ფერმა. ამ ფერმის პატრონს-ქალს ძრიელ შეჰყვარებია ვირთაგვები და თავის სიცოცხლეს მათ შორის თურმე ატარებს. ამ ვირ-თაგვებსაც უყვართ თავიანთი მფარველი, ძალიანაც ენდობიან და ხან-დის-ხან ოციოდე ვირ-თაგვა ერთად თავმოყრილი მოდის ხოლმე ამ ქალის სანახავად. ყველა ვირ-თაგვისათვის ამ ქალს ცალკე სახელი დაურქმევია: ერთს ჟაკი ჰქვიან, მეორეს იდა, მესამეს პიერი და სხვა. როდესაც შეამჩნევს, რომ მეზობლის კატა ან ძაღლი ყურადღებას აქცევს ვირ-თაგვებს, ქალი იჭაურობას იკლებსო. ვირ-თაგვების მოყვარული სულ კარ-ლია ოთახში ზის, რომ ავის სუნით არ დაირჩოს, დაბრანძულ-დაწეწილი დაიარება და ქვეშ-საგები ხომ სულ ვირ-თაგვებისაგან აქვს შეჭმული. ამბობენ, რომ ამ ქალის დასაც შეჰყვარებია ვირ-თაგვები, რადგანაც ამისთანა მაგალითსა ჰხედავს მუდამ დღეო.

* *

ლონდონში ერთს 18-ი წლის ქალს დორალილიტსა გაუგზავნია ერთის რედაქციისათვის ფელეტონი დასაბეჭდად, რედაქციას ქალის ნაწერი დაბეჭდვის ღირსად არ უცვნია. ყმაწვილ-ქალს ეს ისე სწყენია, რომ მაშინათვე უყიდნია რევოლვერი და თავი მოუკლავს. თავის-მკვლელს დაუტოვებია ბარათი, სადაც ამბობს: „მე მსურდა სხვაზედ მაღლა ვმდგარიყავ, მე მეგონა, რომ დიდი ნიჭი მაქვს; ვცადე, მაგრამ პირველადვე ფრთები შემაკვეცეს. მაშ რაღად მინდა სიცოცხლე, თუ არა-რად ჩავითვლები!“

დეპეშა

30 იანვარი

პარიჟი. პალატამ გადასწყვიტა, ჯერ განვიხილოთ კანონ-პროექტი პურის ბაჟის შესახებ და მხოლოდ მერე შევუდგეთ მხედრობის ხელ-ახლად გაწყობის კანონ-პროექტის განხილვასაო.

ვენა. „Fremdenblatt“-ი ამბობს, რომ სახელმწიფოს ორთავე ნაწილის პარლამენტების განსახილველად მალე იქმნება წარდგენილი თხოვნა ფულის გადადების თაობაზედ ამ საგანზედ წინადაც იყო ლაპარაკი გაზეთებშიო. ეს ფული საჭიროა ავსტრიისა და ვენგრიის ლანდვერისათვის სხვა-და-სხვა მოწყობილობის შესაძენადაო. ამ მოწყობილობათა შეძენა საჭიროდ იქმნა ცნობილი მშვიდობიანობის დროსვეო. უმეტესს ნაწილად უფრო საჭიროა შეძენილ იქმნას ტანთ-საცმელი და ფეხთ-საცმელიო. საჭიროა აგრეთვე შეძენა სხვა-და-სხვა სამხედრო დარაზმულების საგნებისა ლანდშტურმის ზოგიერთ ბატალიონებისათვისაო. საჭირო არ არის მხოლოდ თოფ-იარაღი, რადგანაც ვერნდლის თოფები საკმაოდ არისო. „Fremdenblatt“-ი ამბობს, რომ ეს ფული ერთხანად უნდა იქმნას გადადებული და ფრიად საჭიროც არის მისი გადადებაო.

31 იანვარი

ლონდონი. იმის გამო რომ მთავრობას ბრალსა სდებენ, ვითომ ბოლგარიაში საქმეს ის ურევს, გარეშე საქმეთა მინისტრის ამხანაგმა სთქვა: ინგლისი გერია ბოლგარიის საქმეებში მხოლოდ იმდენად, რამდენადაც მოვალე იყო ხელშეკრულობათა მიხედვითაო.

კალკუტა. ავღანის სასულიერო წოდება აგულიანებს ღილზაებსა და სხვა ტომის ხალხს, ყველანი ერთად და ქუდზედ კაცი ჯანყდით ემირის წინააღმდეგაო. ამის გამო ემირი ჯარს უგზავნის მიხაშველებლად ყანდაარს, გაზნას და ზოგიერთს სხვა ქალაქსაო.

პეტერბურგის ბირჟა, 30-ს იანვარს ფასები:

	მსყიდველისა	გამსყიდველისა	გაყიდულისა
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ხუთ-მანათიანი ოქრო	— »	— »	9 15
ტამოჟნის კუპონები	— »	— »	— »
5% პირველის შინაურის სესხმის მომგები ბილეთი	— »	— »	236¼
— მეორისა	— »	— »	228 »
გირავნობის ფურცელნი:			
ტფილისის ბანკისა	— »	97¾	— »
ქუთაისის ბანკისა	— »	97¾	— »
ტფილისის საურთიერთო ნდობის საზოგადოებისა	— »	85 »	— »

საკალენდარო ცნობანი

ქრისტეს აქეთ ჩყპზ (1887) წელიწადია ქვეყნის შექმნიდამ **7395**.

ძველი ინდიქტიონი მე-14, ამისი ქორონიკონი—უოთ=479 წელია. დაიწყო 1408 წ. და თავდება 1940 წ.

ახალი ინდიქტიონი მე-4, ამისი ქორონიკონი—მგ=43 წელიწადია. დაიწყო 1844 წ. და თავდება 2376 წ.

1887 წლის ზედ-ნადები —14.

თებერვალი 28 დღით არის

1 დღე კვირა. წმ. მ.-წ. ტრიფონისა. კათოლ. ეპ. ეგნატესი და პლიონიასი. სომეხ. მე-3 კვირა წელთ-კურთხევიდგან. მუსულ. მე-21 რიცხვი თვისა ჯემად-ულ-ევველისა, 1304 წ. ჰიჯრისა. ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—14; ტფილისში მზე ამოდის 6—58, ჩადის 5—30. მთვარე 20 დღისაა.

2 დღე ორშაბათი. მიგებება უფლისა. კათოლ. მიგებება უფლისა. სომეხ. წმ. ატომიანთა მხედართა. ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—14. ტფილისში მზე ამოდის 6—57, ჩადის 5—32.

3 დღე სამშაბათი. წმ. სიმეონ ღვთის-მიმრქმელისა და წინ.-მეტყველის ანნასი. კათოლ. ცელერინასი და ემმასი. სომეხ. წმ. წამ. სუკიასოვთა. ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—14. ტფილისში მზე ამოდის 6—55, ჩადის 5—33.

4 დღე ოთხშაბათი. ღირს. ისიდორესი. კათოლ. ანდრია კორსიკელისა. სომეხ. მარხვაა. მუსულ. მე-24 რიცხვი თვისა ჯემად-ულ-ევველისა, 1304 წ. ჰიჯრისა. ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—14. ტფილისში მზე ამოდის 6—54, ჩადის 5—34.

5 დღე ხუთშაბათი. წმ. ქალწ. მოწ. აღათიასი და თეოდულესი. კათოლ. აღათიასი. სომეხ. წმ. ვოსკიანთა. ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—14. ტფილისში მზე ამოდის 6—52, ჩადის 5—36.

6 დღე პარასკევი. ღირს. ვუკოლე ეპისკ. კათოლ. დოროთეოსისა, სომეხ. მარხვაა. ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—14. ტფილისში მზე ამოდის 6—50, ჩადის 5—37. მთვარე 25 დღისაა.

გამოსაღები ცნობანი

ნიხრი

16 იანვრიდამ 1 თებერვლამდე.

თეთრი პური რუსული 1 გირ.	5 კაპ.
წითელი პური 1-ის ხარისხის	3 »
» 2 »	2½ »
თონის წითელი პური 1-ის ხარის.	5 »
» » 2—	3½ »
» » 3 »	3 »
ჭვარის მამის პურის ლავაში	
1-ლის ხარისხისა	5 »
მე-2 ხარისხისა	4 »
მე-3 —	3½ »
ძროხის ხორცი 1-ლის ხარისხისა	8 »
» 2 »	7 »
სუკი	14 »
ცხვრის ხორცი	8 »
ღორის ხორცი 1-ის ხარისხის	7 »
» 2 »	6 »

მიმოსვლა ცეცხლის გემებისა შავს ზღვაზედ.

ბათუმიდამ გადის: ხუთშაბათობით საშუადღევის 4 საათზედ მოკლე გზით და ნოვოროსიისკსა და კერჩში შეივლის.

შაბათობით საღამოს 8 საათზე შორის გზით (ყველა ნავთ-სადგურებში შეივლის).

კვირაობით საღამოთა, სამზღვარ გარედ, სტამბოლამდე მიდის.

ბათუმში მოდის ოდესიდამ: სამშაბათობით შუა-ღამისას შორის გზით.

პარასკევობით დილით ოდესიდამ მოკლეს გზით (კერჩსა და ნოვოროსიისკში შესვლით).

შაბათობით დილით სტამბოლიდამ

ფოთიდამ ბათუმში მოდის: სამშაბათობით, იმის შემდეგ, როცა სოხუმიდამ მოდის გემი შორის გზით. ხუთშაბათობით—დილის 9 საათზე და მიასწრობს მოკლეს გზით მოსიარულე კავკასიისა და ყირიმის გემს

შაბათობით დილის 9 საათზე და მიასწრობს შორის გზით მოსიარულე კავკასია-ყირიმისა და რუმელია-ანატოლიისკენ წამსვლელს გემებს.

ბათუმიდამ ფოთს მიდის პარასკევობითა და კვირაობით. რაკი გემი მოვა ფოთიდამ ბათუმის საგენტო გადასწყვეტს ხოლმე, როდის წავა უკან.

ამას გარდა ყოველ-კვირა ფოთში მოდიან ოდესიდამ და ყირიმ-კავკასიის ნავთსადგურებიდამ გადაწყვეტილს გადაზე გემები

კვირაობით, საღამოზე და სამშაბათს ბათუმისკენ მიდიან, რაკი თავის საქმეებს გაათავებენ. მერე ბათუმიდამ პარასკევობით მიდიან ყირიმ-კავკასიის ნავთ-სადგურებისკენ, ხოლო თუ საჭირო ფოთშიაც შეივლიან ხოლმე.

რუსეთის სანავოსნო საზოგადოების საგენტო იმყოფება სასახლის ქუჩაზე, არწრუნისეულს ქარვასლაში, № 101.

მიმოსვლა რკინის გზისა

ბათუმსა და ტფილისს შუა

სტანციები	მოდის		გადის		სტანციები	მოდის		გადის	
	საათ.	წამი.	საათ.	წამი.		საათ.	წამი.	საათ.	წამი.
	დილით					დილით			
ტფილისი	—	—	8	49	ბათუმი	—	—	8	4
ავჭალა	9	9	9	11	ქობულეთი	8	54	8	57
მცხეთა	9	32	9	40	ნატანები	9	25	9	29
ქსანი	10	3	10	05	სუფსა	9	55	10	2
კასპი	10	33	10	36	ლანჩხუთი	10	35	10	39
გრაკალი	10	59	11	1	ნიგოითი	10	51	10	53
გორი	11	25	11	40	საჯავახო	11	14	11	16
ქარელი	12	8	12	11	სამტრედია	11	33	11	51
გომი	12	37	12	41	კოპიტნარი	12	13	12	16
ხაშური	1	2	1	17	რიონი	12	47	1	2
სურამი	1	29	1	32	აჯამეთი	1	15	1	18
ფონი	2	—	2	3	ყვირილა	1	58	2	10
ბეჟათუბანი	2	56	3	16	ძირულა	2	48	2	50
მარელისი	3	45	3	48	ბელაგორი	3	17	3	20
ბელაგორი	4	15	4	18	მარელისი	3	47	3	49
ძირულა	4	45	4	48	ბეჟათუბანი	4	18	4	37
ყვირილა	5	26	5	40	ფონი	5	30	5	34
აჯამეთი	6	14	6	16		საღამოთი			
	საღამოთი				სურამი	6	2	6	5
რიონი	6	29	6	44	ხაშური	6	17	6	32
კოპიტნარი	7	08	7	10	გომი	6	50	6	54
სამტრედია	7	29	7	49	ქარელი	7	16	7	19
საჯავახო	8	5	8	7	გორი	7	44	7	54
ნიგოითი	8	27	8	30	გრაკალი	8	15	8	17
ლანჩხუთი	8	42	8	46	კასპი	8	40	8	43
სუფსა	9	19	9	27	ქსანი	9	7	9	9
ნატანები	9	52	9	55	მცხეთა	9	28	9	34
ქობულეთი	10	22	10	25	ავჭალა	9	52	9	54
ბათუმი	11	13	—	—	ტფილისი	10	15	10	46

ქუთაისიდამ გადის რიონს შუადღის 12 საათსა და 7 წამზედ და საღამოზედ 5 საათსა და 50 წამზედ.

რიონიდამ ქუთაისს მიდის ნაშუადღევს 1 საათსა და 12 წამზედ და საღამოს 6 საათსა და 55 წამზედ.

ტფილისსა და სურამს შუა

	დღისით					ღამით			
ტფილისი	—	—	3	21	სურამი	—	—	2	59
ავჭალა	3	46	3	49	ხაშური	3	11	3	27
მცხეთა	4	19	4	25	გომი	3	50	3	55
ქსანი	4	49	4	52	ქარელი	4	24	4	31
კასპი	5	24	5	29	გორი	5	4	5	19
გრაკალი	6	—	6	3	გრაკალი	5	46	5	51
	საღამოთი					დილით			
გორი	6	31	6	45	კასპი	6	18	6	24
ქარელი	7	18	7	24	ქსანი	6	55	6	59
გომი	7	53	8	1	მცხეთა	7	24	7	32
ხაშური	8	24	8	38	ავჭალა	7	55	7	58
სურამი	8	50	—	—	ტფილისი	8	24	—	—

განცხადებანი

ახალი წიგნი
(რუსულს ენაზედ)
„კერძო და სააღგილ-მამულო უფლებანი ძველს საქართველოში“. I გამოცემა. ფასი 35 კაპ. ისყიდება ტფილისის წიგნის მაღაზიებში. (50—33)

კანცელარია და ბიბლიოთეკა „წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოებისა“ ღია არის: საღამოთი ყოველ-დღე, კვირას გარდა, 4—6 საათამდე; ხუთშაბათს, პარასკევს და შაბათს დილით 8—10-მდე; კვირაობით დილის 11—1 საათამდე საღამოსი. (10—10)

Дозв. ценз. Тиф. 31 января, 1887 г. Типографія „Кавказское Обозрѣніе“ (Н. И. Френкель) Караван-Сарай Земельнаго Банка. რედაქტორ-გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე